

ה' מ' ז' כוֹנְתָר וְלִי לַעֲמֵד

בראשית יח וירא

ש

בְּאֶלְנִי מִמְרָא

יְהָ אַ וִירָא אַלְיוֹן

(1)

ריש"

בְּאֶלְנִי מִמְרָא. טוֹן צַמְמָן לוֹ עַזָּה עַל סְמִילָה לְפִיכָן גַּנְגָּה
עַלְיוֹן צַמְלָקָן ג (ג"ל מ"ח):

(1a)

שפטוי חכמים

היה ועמד בעשרה נסונות. ור"א מורה מפרש רודאי גם בלאו ה"י גם היה מקיים מצות ברואו, אלא דבשביל זה נטל עזה לפ' שאבסולו גער וממרא היו בעלה בו הוא מרים אתו, ואברם היה רוצה לשקל ועתם אם אין אתה בנה וחאת לב עמו ואם היו אמורים לו שיטול, ודאי כלב נמי אהובים אותו, וסוף דבר אסקל וערנו לו עזה שלא ימל אלא ממרא בלבד נת עזה שיטול, ובזה היה מכיר אברם בהן עיי"שן, ועוד י"ל ושלשות וזה נל אברם עזה לפי שהיה סבור וראי יתנו לו עזה שלא ימל אלא ימל ואע"פ כן ימל את עצמו ואז היה שכחו יותר גדור, עד כאן לשון ר"א מורה:

(1b)

פירוש החזקוני

בְּאֶלְנִי מִמְרָא. פִּירְשׁ רְשִׁי הָאָשָׁר שְׁנָתוֹן לוֹ עַזָּה עַל המילוֹן,
דָּדָאִיא בְּרָאשָׁת רְבָה (מכ"ה) בְּשֻׁעָה שָׁאָמָר לוֹ
הַכְּבִיָּה לְמֹלֵל הַלְּקָנָה וְנִמְלָךְ בְּשִׁלְשָׁת אֹהָבוֹן, אָמָר לוֹ עַזָּה כָּבָר
אַתָּה בְּן צִ"ט שָׁנָה וְאַתָּה הוֹלֵךְ וְמַצְעֵר עַצְמָךְ, אָמָר לוֹ אַשְׁכּוֹל
מַה אַתָּה הוֹלֵךְ וְמַסְרוֹס אַתָּה עַצְמָךְ בֵּין שְׁוֹנָאוֹן, אָמָר לוֹ מִמְרָא
וְלֹאָזֶן כָּךְ אַלְהָן בְּכַבְשָׁן הַאֲשָׁר, בְּרַעֲבָן, בְּמַלְלָם, וְהַדְבָּר
הַזֶּה שָׁאָמָר לוֹ לְמֹלֵל אַתָּה שְׁמַע לוֹ וְכֵרָה.

פ (1)

כִּי אָוְלִי יְחִסְרוֹן חַמְשָׁים הַצְדִיקָם
חַמְשָׁה הַתְשִׁיחָת בְּחַמְשָׁה אַתָּה
כָּלִי הַעִיר וַיֹּאמֶר לֹא אַשְׁחִית
אִם אָמַצָּא שֶׁם
אַרְבָּעִים
וְחַמְשָׁה:
(2)

פירוש החזקוני

ט (2)

(כח) אִם אָמַצָּא שֶׁם אַרְבָּעִים וְחַמְשָׁה. וְאִם חָמָר מִפְנֵי
מַה חִיסְרָה בְּתִיחִילָה מַחְמָשִׁים עַד אַרְבָּעִים וְחַמְשָׁה
וְאַחֲרָה כֵּן מַאֲרָבָעִים וְחַמְשָׁה עַד אַרְבָּעִים, וְמַאֲרָבָעִים עַד
שְׁלִשִּׁים, וּמַשְׁלִשִּׁים עַד עַשְׂרִים וּמַעֲשִׁרִים עַד עַשְׂרָה, הַרְיָ אֵין
הַכְשָׁוֹת שָׁוֹת. אֶלָּא יָל בְּקַשְׁתֵּי לֹא הָיו הַחֲצִיל שֶׁם כֵּן
אֵם יָמָצָא בָּוּרָה צְדִיקִים. כִּי, בְּתִיחִילָה בְּקַשְׁתֵּי
אֶת סְドּום עַמּוֹרָה אַדְמָה וְצְבּוּיִם לְשַׁעַתְמִים צְדִיקִים שָׁהֵן
עַשְׂרָה לְכָךְ, וְאַחֲרָה כֵּן בְּאַרְבָּעִים וְחַמְשָׁה וְהַקְבִּיה יִצְטְּרֵף
לְהַיּוֹת עַשְׂרָה לְכָךְ, וְאַחֲרָה כֵּן בְּאַרְבָּעִים וְחַמְשָׁה שֶׁם
אַרְבָּעִים, וַיַּצְלֹחַ אַרְבָּעָה כְּרִיכִים, וְכֵן הַשְּׁלִשִּׁים הַחֲצִיל שֶׁם
כְּרִיכִים, וְהַעֲשִׂירִים הַחֲצִיל שֶׁם כְּרִיכִים, וְהַעֲשָׂרָה הַחֲצִיל אֶחָד
מֵהֶם. וְעַל פְּחוֹת לֹא בַּקְשָׁה, כִּסְבּוּר הַיּוֹתֶה לַוט וְאַשְׁוֹן וְאַרְבָּעִים
בְּנֹתוֹן זָאַרְבָּעָה חַנְיוֹן כִּי הַחֲצִיל הַיּוֹתֶה בְּכוֹחָם:

ס (3) ח' ח' ב. מִצְוֹת מִיקָה

לְךָ לְךָ בְּשַׁעַר מִצְוֹת עַשְׂה אַסְתָּה, וְהִיא מִצְוֹת
מִילָה שְׁאָמָר: זֹאת קְרִימִי אֲשֶׁר תִּשְׁמַר בִּינְיָנוֹ
וּבֵין זְרַחַת אַתְּרִיךְ הַמְּלָאָכִים כֵּל זְכָר וְנִכְפָּלה בְּסִיר
אֲשֶׁר תִּזְמַרְתָּא, דְּמִיבָּבִי יִזְמַרְתָּא שְׁבָרְתָּא
וּמִרְבָּה מִצְוֹת נִכְפָּלוּ בְּמִקְומָת הַרְבָּה בְּתוֹרָה, וְגַלְן
לְצַרְךְ כָּמָוֹשׁ שְׁפָרְשָׂוּתָן וְלִיל, וְגַנְגָן מִצְוָה זוֹ, וְהַוָּא
שְׁחוֹתְכִין נִכְרָלה הַמְּטָהָר לְאַשְׁגָּזָה וְפָרָץָן קְרוּם
לְרַךְ שְׁלַמְתָּא מִזְמַרְתָּא שְׁבָרְתָּא רְאַשְׁגָּזָה
אִיבָּר, בְּיִדְרָוֹעַ לְמִבְנִים שְׁמַשְׁלָום צוֹנָת הַאֲקָרֶם בְּקַסְתִּיר
מִפְנֵי אוֹתָה עֲרָלָה, שְׁנִיא תְּזַסְתַּחַת בָּן
מִשְׁרָשִׁי מִצְוָה זוֹ, לְפִי שְׁרָצָה הַשָּׁם יִתְבְּרַךְ לְקַבְעַ
בְּצַדְקָם, לְקַבְדִּילָם מִשְׁאָר קְעִמִּיסְבָּרוֹת גַּוְעָם, בְּמַעַן שְׁעָם
אַבְקָרְלִים מִלְּהָם בְּצֻוֹת נְפָשָׁתָם, אֲשֶׁר מַזְעָם וּמַזְבָּעָם
אִיבָּנו שָׁוֹה. וְגַקְבָּעַ הַחֲכָלָה בְּגַלְגָּל תְּזַבְּחַבְתָּ, לְפִי שְׁהָוָא
סְבָה לְקִיּוֹת תְּפִיאָן, מַלְבָּד שְׁנִישׁ בָּוּ פְּשָׁלָום צוֹנָת הַגּוֹת,
בְּמַעַן שְׁאַמְרָנוּ תְּהִזְמָה תְּגַבְּרָה תְּפִיצָה הַשָּׁם יִתְבְּרַךְ לְמַשְׁלָים
לְכִונְתּוֹן גַּרְגָּה לְקִיּוֹת הַהַשְׁלָמָה עַל יְדֵינוּ הַאֲרָם וְלְאַבְרָאָו
שְׁלָם מִקְשָׁן, לְרָמוֹ אַלְיוֹן כִּי בְּאַשְׁר פְּשָׁלָום צוֹנָת גּוֹטוֹ
אֶל יְרוּם, בְּנֵקְדוֹן לְמַשְׁלָים צוֹנָת תְּבִקְרַבְתָּ שְׁבָרְתָּא פְּגַלְוָתָיו.

(1c)